

PÅRØRENDE REISTE TIL THAILAND

TSUNAMI. Mandag reiste 165 nordmenn til Thailand for å delta i et minneprogram for tsunamiofrene. Dette er den andre og siste minnereisen de norske myndighetene arrangerer, og den er et tilbud til dem som ikke kunne reise i mai. Programmet er

det samme som i mai, og inkluderer besøk til områdene hvor nordmenn omkom. Den offisielle minneseremonien vil bli holdt i Phuket, og helseminister Ansgar Gabrielsen vil være til stede som representant for regjeringen.

©NTB

Monica Kristensen Solås

ANMELDER REDNINGSSKAPET

LOVBRUDD. Datatilsynet anmeldte mandag Redningssekskapet ved generalsekretær Monica Kristensen Solås til politiet for flere brudd på personopplysningsloven. Anmeldelsen er gjort med bakgrunn i et tilsyn gjennomført 24. august i år, opplyser Datatil-

synet på sine nettsider.

Ifølge Datatilsynet har ledelsen i Redningssekskapet blant annet søkt i e-posten til flere medarbeidere, uten å ha vurdert tilstrekkelig om innholdet var av privat karakter.

©NTB

Psykisk sjuke etterlyser ansvar

Mange pasientar med psykiske lidingar opplever at ingen i behandlingsapparatet tek ansvar for dei, viser ein ny rapport.

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) har på oppdrag frå Noregs forskingsråd arbeida fram rapporten, som er eit ledd i evalueringa av Opptreppingsplanen for psykisk helse. Rapporten konsentrerer seg først og fremst om erfaringane til brukarane og dei pårørende. Det er store variasjonar i erfaringane til brukarane, men generelt ønskjer dei sterkare innverknad på eiga behandling.

Dårleg oppfølging

Vidare er det ein tendens til at ungdommar i risikosona må gå lenge med store problem utan at helsesøster eller skule formidlar kontakt med hjelpeinstansar. Lamark i Sosial- og helsedirektoratet tek til orde for meir kursing.

– Vi må utvikle gode metodar for å fange opp barn som er i risikosona for å utvikle psykiske lidingar. Desse bør bli fanga opp så tidleg som mogleg. Det er viktig at dei som jobbar med barna i kvardagen, slik som lærarar, barnehagepersonell og helsepersonell, får betre kompetanse på å identifisere barn i risikosona, seier Bjørg Lamark i Sosial- og helsedirektoratet.

Skulane er lite flinke til å oppdage barn med psykiske problem, og til å vise dei vidare. Rolla til dei pårørende i psykiatrien er uavklart, og det blir etterlyst meir informasjon og sterkare involvering av pårørende. Slik oppsummerer forskarane sjølv hovudfunna, ifølgje heimesidene til Sosial- og helsedirektoratet.

Fekk ikkje hjelp

– Vi ønskjer i større grad å leggje vekt på at brukarane skal få meir informasjon om, og sterkare deltaking i, utforminga av eigen behandling, seier prosjektleiari Bjørg Lamark i Sosial- og helsedirektoratet.

Forutan å ville bestemme meir over eigen behandling, opplever mange brukarar at ingen i tenesteapparatet tek eit heilskapleg ansvar for dei, og at dei sjølve må følgje opp tenestene. Samtidig tek hjelpeapparatet i liten grad ansvar for å gjere informasjon om, eller tilbud om, individuell plan i behandlinga.

– Individuell plan er eit viktig verktøy, både for at brukarane skal få meir informasjon om og moglegheit til å medverke i eigen behandling, og for at dei ulike tenestene skal kunne samarbeide betre, fortel Lamark.

Aftenposten har snakka med ein tidlegare psykiatrisk pasient. Etter sju månader på institusjon fekk ho beskjed om at eit apparat med psykiater og gruppeterapi stod og venta på ho i heimkommunen Oppgård. Det var ikkje tilfellet.

– Eg var redd for alt. Å gå over dørstokken, ligge i senga og å dusje, eg trudde eg skulle dø. Hadde eg ikkje hatt familie rundt meg, hadde eg aldri klart det, seier ho til avisa. NPK

EU-LOVER BLIR NORSKE

Norge dropper deltakelse for å spare penger

Norge kan være med på å lage mye av reglene landet får i hodet gjennom EØS-avtalen. Nå kutter Mattilsynet ned på norsk deltakelse for å spare penger.

– Norge har nesten alle muligheter til å utforme europeisk lovverk, men møter ikke opp på mer enn en brøkdell. Nå møter vi opp på mindre og mindre, fordi staten, særlig på Mattilsynets område, trekker seg ut av finansieringa, og industrien regner med at dette ikke gjelder dem.

Advarselen kommer fra Karl-Jan Erstad i Rådgivande Agronomar AS i Fjaler. Han har siden 1991 deltatt fra norsk side i arbeidet til Det europeiske standardiseringsorganet CEN.

CEN lager mange av minstekravene som blir bakt inn i strømmen av nye direktiver fra EU. Dette er direktiver som blir lov også i Norge på grunn av EØS-avtalen.

– For norsk næringsliv kan det bety at vi blir uvitende, satt utenfor, prisgitt andre.

Aktører i Europa vil bruke kunnskap de sitter på til å lure norsk næringsliv trill rundt, hevder Erstad.

Utnyttede muligheter

Han kommer med sitt utspill etter at Nationen 28. september skrev at 17,4 prosent av norsk lovverk overtas fra Brussel - fordi EØS-avtalen krever samkjøring på det indre markedet Norge har sluttet seg til.

Erstads poeng er at Norge kan påvirke mye av innholdet også i disse 17,4 prosentene.

Men det krever at man deltar i CENs fagkomiteer som lager

standarder til EU-direktiver.

Nå merker Erstad at norsk deltakelse skal kuttes på hans fagområder. Det dreier seg om utforming av regler som vil påvirke norsk lovverk om drikkevann, gjødsel, jordforbedringsmidler, kalk torv og grunnstabilisering.

– Mattilsynet har redusert sine bevilgninger til CEN-deltakelse fra 1,2 millioner kroner i fjor, til 200.000 kroner i år, sier ekspertten.

Linken til EØS

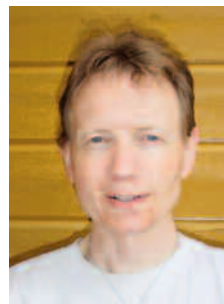
– Hva har dette arbeidet med EU-direktiver og EØS-avtalen å gjøre?

– Tidligere prøvde EU å lage hver detalj i sitt regelverk selv. De siste 20 årene har de lagt om til rammedirektiver, der detaljene blir utfyllt med standarder som de gir CEN i oppdrag å utforme. Rammedirektivene er fylt opp med referanser til standarder, der de tekniske detaljene ligger, svarer Erstad.

– Og i utarbeidelsen av standardene, kan alle CENs medlemsland være med. Der er Norge fullt medlem på linje med EU-landene. Ved å arbeide dyktig og godt, kan du få gjennomslag, legger han til.

3. november skulle Erstad for eksempel vært med på utvikling av regler for kalk i et komitemøte. Det finnes det ikke en krone til.

Norge avslutter også sin deltakelse i standarder for torv, som

ADVARER: Karl-Jan Erstad.

Aktører i Europa vil bruke kunnskap de sitter på til å lure norsk næringsliv trill rundt.

Karl-Jan Erstad.

flere norske bedrifter arbeider med.

Mister innspill og innsyn

– Hva betyr det i praksis for norske aktører hvis norske eksperter ikke er med?

– En ting er at vi ikke kan komme med innspill om norske interesser. Men hvis vi ikke er til stede, får ikke Norge innsyn. Bare eksperter for CENs organ i Norge, Standard Norge, får tilgang til standardene. Og de må ha penger for å ha tid til å gjennomgå dem, svarer Erstad.

– Vi risikerer nå en skikkelig blåmandag. Tyskerne har hovedstyring, og er overalt i standardiseringsarbeidet. For Tyskland er det ikke noen katastrofe at de overtar mye EU-lovgivning. For tyskere utgjør jo 30–50 prosent av alle CEN-ekspertene som lager EU-regelverk, sier han.

THOMAS VERMES

thomas.vermes@nationen.no

FAKTA STANDARDER

■ Standarder utformet av Den europeiske komiteen for standarder, CEN, utgjør en viktig del av de tekniske kravene i EUs direktiver.

■ I CEN utformes standarder i mange fagkomiteer, der Norge på like fot med andre europeiske land kan delta - også i å lage standarder for EU- og dermed EØS-regelverket.

■ CEN-standarder er bindende for alle CEN-medlemmer, også der det er nasjonale standarder utenom EU-regelverket.

■ Standard Norge er medlem i både CEN og det globale standardiseringsorganet ISO.

■ I Norge har staten vanligvis betalt over halvparten av utgiftene til deltakelse. Fagdepartementer bevilger via sine underliggende organ, som kanaliserer til Standard Norge som så gir reise støtte til eksperter som de oppnevner.

Mattilsynet vil ha kontroll med pengene

Mattilsynet bekrefter kutt i bevilgningene til å være med i CEN.

– Det er ikke sikkert at det er fornuftig å være med på alt etatene har vært med på tidligere. Det er riktig at det blir nedskjæringer i våre bevilgninger i år. Vi har problemer med å se om utbyttet står i forhold til pengeforbruket.

Det sier Kristina Landsverk, direktør for enhetlig og helhetlig tilsyn i Mattilsynet.

– Vi er med i utrolig mange internasjonale komiteer. Vi er nødt til å sette oss ned og prioritere. Kan hende kalkforbedring ikke prioriteres i forhold til aviær influensa, for eksempel, sier Landsverk.

Det er riktig at det blir nedskjæringer.

Kristina Landsverk, direktør i Mattilsynet.

Hun forteller at Mattilsynet har bedt Standard Norge beskrive hva man får igjen for pengene.

– Vi har ikke fått svar fra dem som gir oss grunnlag til å vurdere hva pengebruken er verdt, slår direktøren fast.